

PROGRAMACIÓN DE
MÚSICA 3º ESO
IES DAVID BUJÁN
CURSO 2019-2020

PROFESORES

RUTH PÉREZ TORRES

DANIEL GARCÍA

ÍNDICE

1. INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN	Páx 4
2. CONTRIBUCIÓN ÁS COMPETENCIAS CLAVES	Páx 7
2.1 CONCRECIÓN DOS ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES DA MATERIA QUE FORMAN PARTE DOS PERFÍS COMPETENCIAIS	Páx 10
3. CONCRECIÓN OBXECTIVOS, CONTIDOS, CRITERIOS AVALIACIÓN, ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE E COMPETENCIAS CLAVE	Páx 13
4. GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN PARA SUPERAR A MATERIA	Páx 28
5. SECUENCIACIÓN E TEMPORALIZACIÓN DAS UDS DIDÁCTICAS	Páx 29
6. CONCRECIÓNS METODOLÓXICAS	Páx 33
7. MATERIAIS E RECURSOS	Páx 35
8. AVALIACIÓN	
8.1 CRITERIOS DE AVALIACIÓN	Páx 36
8.2 PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN	Páx 38
8.3 CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN	Páx 39
9. INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DO ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE	Páx 40
10. ACTIVIDADES SEGUIMIENTO, RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DAS MATERIAS PENDENTES	Páx 42
11. DISEÑO DA AVALIACIÓN INICIAL E MEDIDAS A ADOPTAR	Páx 43
12. MEDIDAS DE ATENCIÓN A DIVERSIDADE	Páx 44
13. ELEMENTOS TRANSVERSAIS	Páx 45
14. CONTRIBUCIÓN AO PROXECTO LECTOR	Páx 48
15. CONTRIBUCIÓN AO PLAN INTEGRACIÓN DAS TIC	Páx 49
16. CONTRIBUCIÓN AO PLAN DE CONVIVENCIA	Páx 49
17. ACTIVIDADES EXTRAESCOLARES E COMPLEMENTARIAS	Páx 50

18. MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DA PROGRAMACIÓN EN RELACIÓN COS RESULTADOS ACADÉMICOS E PROCESOS DE MELLORA

Páx 51

3º ESO

1. INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN

A disciplina musical ha de contribuír ao desenvolvemento das capacidades do alumno; o seu carácter formativo reside en que contribúe a educar e desenvolver a sensibilidade artística, e propicia un mellor coñecemento do mundo.

O enfoque que se lle dará á música na ESO baséase fundamentalmente na idea da música como percepción, como coñecemento vital nel que se asocian experiencias musicais anteriores coa nova información, a actitude de escoita e memorización xunto coa predisposición á audición.

O que se pretende fundamentalmente é que o alumno adquira ao longo do curso os coñecementos básicos para comprender a música (audición, expresión e linguaxe musical), para poder contextualizar as creacións musicais na historia e para ser capaces de relacionala con outras linguaxes e manifestacións artísticas.

A música, constitúe unha linguaxe específica, mediante a cal comunicámonos e desenvolvemos as nosas capacidades expresivas. Este área forma parte indispensable dunha educación que pretende o desenvolvemento integral das persoas; e resulta moi beneficiosa para o alumno xa que a través dela se potencia o desenvolvemento de habilidades técnicas e psicomotrices, cultura, valoración crítica, vivencia estética, maior sensibilización etc. Desde esta área preténdese

- Espertar o interese dos alumnos por esta manifestación artística, superando os prejuicios establecidos ás veces por descoñecemento.
- Capacitar ao alumno para que desenvolva os seus propios gustos, e que poida elixir libremente a súa música.
- Proporcionarlle unha educación musical adecuada que lle permita gozar do feito musical e axúdelle a establecer paralelismos entre a música e o resto das manifestacións artísticas.

CONTEXTUALIZACIÓN

O Concello de Cambre está dentro da área de influencia metropolitana da Coruña; conta cunha extensión de 41 Km² organizadas en 12 parroquias. É un dos oito municipios galegos que non deixa de ver medrar a súa poboación, que é en este momento de 24.191 habitantes agrupados nas 12 parroquias distribuídas en máis de 120 núcleos de poboación chamados aldeas ou lugares. Coa excepción das parroquias de O Temple e Cambre, que constitúen zonas urbanas, as restantes teñen un marcado carácter rural.

A actividade ocupacional ata os anos 70 adicábase á agricultura, desde entón prodúcese un crecemento do sector servicios acompañado por outro máis moderado das actividades industriais. Hoxe en día o sector máis importante é o terciario (48,61%), seguido do secundario (43,42) e o primario (8,97%) centrado no minifundismo.

O desenvolvemento do sector industrial é discreto, vese impulsado pola creación do polígono industrial do Espírito Santo, na que predomina o comercio maiorista e os depósitos de grandes fábricas, máis que a pura produción. O sector servicios, o de maiores expectativas, desenvolve actividades como o comercio e a hostelería que empregan a casi o 50% da poboación. Séguelle en importancia o transporte, a educación e a saúde. Un dos servicios máis importantes é o do automóbil, a alimentación é unha actividade fortemente representada.

Características socioeconómicas e culturais do contexto:

Trátase dun alumnado que ven dun ambiente suburbano e rural, onde existen familias nas que polo menos dous dos seus constituíntes teñen un traballo fixo, outras con traballo temporais pouco cualificados, e algúns casos: familias con graves problemas económicos na que ningún do dous proxenitores están a traballar, o desestructuradas, onde os alumnos queda a cargo dos avós, ou familias en réxime de acollida.

No que respecta ao **Concello**, existen:

Dúas Escolas de Música: "Sementeira" de titularidade privada e subvencionada polo Concello, que oferta frauta, piano, guitarra, gaita, percusión, saxofón, clarinete, trompeta, tromba, trombón, bombardino, tuba, no que se poden apuntar as rapazas e rapaces desde os 8 anos; e a Escola de Música e baile "As Mariñas" que oferta baile, gaita e canto. En educación dispoñemos dunha Escola Infantil Municipal e varias de titularidade privada, 4 CEIP adscritos aos dous IES da zona, O Afonso X O sabio situado na Barcala e o noso.

Múltiples instalacións deportivas: 4 pabellóns polideportivos, 4 campos de fútbol, 3 piscinas municipais, 12 pistas polideportivas distribuídas nas distintas parroquias. E outras instalacións como 2 locais de usos múltiples en A Barcala e en Cecebre.

Unha Axencia de desenvolvemento local cunha variedade de programas de fomento de emprego en marcha (Xerme, Pértega e Terra das Mariñas), constitúe unha entidade colaboradora do Servicio Galego de Colocación da Xunta, homologada para a impartición de cursos do plan FIP e cursos do Fondo Social Europeo.

Os Servizos Sociais de atención primaria constan de 1 coordinadora, 1 traballadora social, 1 educadora social, 4 traballadoras familiares, 1 monitora para a 3ª idade, 1 preparadora laboral, e desenvolven os seguintes programas:

voluntariado, información, orientación e asesoramento, programa de familias, inserción social.

O OMIX (Ofinina Municipal de Información Xuvenil) se pon en marcha como centro dinamizador de iniciativas xuvenís que desenvolve programas entre outros como: sendeirismo, rutas aventureiras, cursos, asesoramento de asociacións xuvenís, etc.

No que respecta ao **centro**: o IES comeza a funcionar no curso 1990/1991. Na vila hai outro IES que oferta ciclos formativos de grao medio e superior.

O centro conta ademáis das instalacións propias dun IES, coas seguintes: un aula de informática, unha biblioteca, unha sala de servizos múltiples, e unha cafetería.

O horario do IES é de luns a venres pola mañá de 08,30h a 14,10h e as tardes de luns de 4,30h a 6,10h para a ESO e bacharelato, nas sesións da mañá hai dous recreos, un de 10,10 a 10,30 e outro de 12,10 a 12,30h..

O claustro está composto por 43 profesores, distribuídos nos departamentos seguintes: inglés, normalización, educación física, galego, relixión, bioloxía, física e química, matemáticas, tecnoloxía, lingua castelá, ciencias sociais, francés, educación plástica, música, orientación, latín, grego, economía, filosofía.

En canto as MAD, na actualidade desenvólvense a exención de francés, agrupamentos flexibles para as materias de LC, LG e M que ocupa o 100% do horario da materia, no centro hai escolarizados 19 alumnos con NEAE que teñen elaboradas ou as precisan para este curso ACs.

En canto o persoal non docente conta con dous subalternos, un administrativo e 3 limpiadores/as (un delas contratada a media xornada)

Centros adscritos

- Contamos con dous CEIP adscritos con orientadora propia, o CEIP Gonzalo Torrente Ballester de Sigrás e o CEIP Emilio de Brexo Lema.

No IES estudan 418 alumnos, e no que respecta ao **Departamento de música** ten uns 190 alumnos aproximadamente repartidos da seguinte forma,:

- 2º ESO: 3 grupos.
- 3º ESO: 3 grupo.
- 4º ESO: 1 grupo.
- 1º Bacharelato, 1 grupo.
- 2º de Bacharelato: 2 grups.

En canto aos recursos persoais;este Departamento está constituído por: Ruth Pérez Torres, que actúa en calidad de Xefe de Departamento e profesor numerario, impartindo clase en todos os niveis e grupos existentes agás, seis horas de 2º de ESO cuxas clases adscribíronse a Francisco que completa os eu horario con 12h de Filosofía.

2. CONTRIBUCIÓN DA MATERIA DE MÚSICA Á ADQUISICIÓN DAS COMPETENCIAS CLAVE

A Recomendación 2006/962/EC, do 18 de decembro de 2006, do Parlamento Europeo e do Consello, sobre as competencias clave para a aprendizaxe permanente recolle que "as competencias clave son aquelas que todas as persoas precisan para a súa realización e o seu desenvolvemento persoal, así como exercer a cidadanía activa, incorporarse á vida adulta de xeito satisfactorio e ser capaz de desenvolver unha aprendizaxe permanente ao longo da vida.

Preténdese que o alumnado adquira unhas determinadas competencias básicas; a adquisición das mesmas levarase a cabo de forma progresiva e de xeito integrador nos distintos cursos da ESO. Os obxectivos e contidos establecidos ao longo das etapas da ESO e do BACHARELATO perseguen asegurar o desenvolvemento destas competencias. Asemade os criterios de avaliación destas etapas constitúen os referentes para valorar o progreso na adquisición das mesmas.

Coas materias do currículo pretender que todos vos alumnos/as alcancen vos obxectivos educativos e, consecuentemente, tamén que adquiran estas competencias básicas, aínda que é certo, que cada unha das áreas contribúe ao desenvolvemento de diferentes competencias e de diferentes xeitos.

O currículo de Música para a Educación Secundaria Obrigatoria articúlase ao redor de dous eixos fundamentais, percepción e expresión, vinculados á súa vez, e de forma directa, coa adquisición dunha cultura musical básica e necesaria para todos vos cidadáns.

A percepción refírese ao desenvolvemento de capacidades de discriminación auditiva, de audición activa e de memoria comprensiva da música, tanto durante ou desenvolvemento de actividades de interpretación e creación musical como na audición de obras musicais en vivo ou gravadas.

A expresión alude ao desenvolvemento de todas aquelas capacidades vinculadas coa interpretación e a creación musical. Ademais, pretender establecer puntos de contacto entre ou mundo exterior e a música que se aprende nas aulas, establecendo as canles necesarias para estimular ou desenvolvemento da percepción, a sensibilidade estética, a expresión creativa e a reflexión crítica, chegando a un grao de autonomía tal que posibilite a participación activa e

informada en diferentes actividades vinculadas coa audición, a interpretación e a creación musical.

Respecto á **competencia en comunicación lingüística, (CCL)** a música contribúe, do mesmo xeito que outras áreas, a enriquecer os intercambios comunicativos, e á adquisición e uso dun vocabulario musical básico. Tamén colabora coa integración da linguaxe musical e da linguaxe verbal e coa valoración do enriquecemento que a dita interacción xeral.

Dende o punto de vista da **competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCCT)**, a música realiza a súa achega á mellora da calidade do ambiente identificando e reflexionando sobre o exceso de ruído, a contaminación sonora e o uso indiscriminado da música, co fin de xerar hábitos saudables.

Ao mesmo tempo os contidos relacionados co uso terapéutico da música ou co uso correcto da voz e do aparello respiratorio, non só para conseguir resultados musicais óptimos, senón tamén para previr problemas de saúde, inciden no desenvolvemento desta competencia.

En canto á **competencia matemática**, a música contribúe poñendo en evidencia a necesidade do manexo de principios matemáticos para a comprensión dos elementos básicos da linguaxe musical: a relación entre as distintas figuras, o compás, o timbre ou as agrupacións dos sons en distintos tipos de escalas. Por outra parte non podemos esquecer a relación que teñen coas matemáticas e a física correntes musicais como a música aleatoria, algorítmica, a estocástica e a fractal.

A música tamén contribúe de xeito directo ao desenvolvemento do tratamento da información e **da competencia dixital (CD)**. O uso dos recursos tecnolóxicos no campo da música posibilita o coñecemento e dominio básico do hardware e o software musical, os distintos formatos de son e de audio dixital ou as técnicas de tratamento e gravación do son relacionados, entre outros, coa produción de mensaxes musicais, audiovisuais e multimedia.

Favorece, así mesmo, o seu aproveitamento como ferramenta para os procesos de autoaprendizaxe e a súa posible integración nas actividades de lecer. Ademais a obtención de información musical require de destrezas relacionadas co tratamento da información aínda que desde esta materia, merece especial consideración o uso de produtos musicais e a súa relación coa distribución e os dereitos de autor.

A música tamén contribúe ao desenvolvemento da **competencia para aprender a aprender (CAA)**, potenciando capacidades e destrezas fundamentais para unha aprendizaxe guiada e autónoma como a atención, a concentración e a memoria, á vez que desenvolve o sentido da orde e da análise.

Así mesmo, tamén se traballa esta competencia mediante a escoita reiterada das audicións musicais, para chegar a coñecer unha obra, recoñecela, identificar os seus elementos e «apropiarse» dá mesma; tomando conciencia das propias posibilidades, e utilizando estratexias de aprendizaxe para xestionar e controlar eficazmente as actividades de interpretación musical e de adestramento auditivo, e mantendo a autoconfianza non éxito da propia aprendizaxe, ou que permitirá manter a motivación durante ou tempo prolongado que require o traballo.

No que respecta ás **competencias sociais e cívicas (CSC)**, a música contribúe mediante a participación en actividades musicais e de movemento de distinta índole, especialmente as relacionadas coa interpretación e creación colectiva que requiren dun traballo cooperativo colabora na adquisición de habilidades para relacionarse cos demais.

A participación en experiencias colectivas, musicais e de movemento dá a oportunidade de expresar ideas propias, valorar as dos demais e coordinar as súas propias accións coas doutros integrantes do grupo responsabilizándose na consecución dun resultado.

Non pode esquecerse tampouco que a organización e realización de actividades musicais no centro escolar require a utilización de habilidades sociais para traballar en equipo co fin de levar a cabo un proxecto común: poñerse no lugar doutro, valorar as ideas dos demais, dialogar, negociar e traballar de forma cooperativa e flexible para un ben común.

A materia de música contribúe de forma directa ao desenvolvemento da competencia do **sentido iniciativo e espírito emprendedor (CSIEE)**, mediante o traballo colaborativo e a habilidade para planificar e xestionar proxectos. A interpretación e a composición son dous claros exemplos de actividades que requiren dunha planificación previa e de toma de decisións para obter os resultados desexados.

Por outra banda, naquelas actividades relacionadas especialmente coa interpretación musical, desenvólvense capacidades e habilidades tales como a perseveranza, a responsabilidade, a autocrítica e a autoestima, sendo estes factores clave para a adquisición desta competencia.

En último lugar, a música contribúe á adquisición da **competencia da conciencia e expresións culturais (CCEC)** en todos os aspectos que a configuran. Fomenta a capacidade de apreciar, comprender e valorar críticamente diferentes manifestacións culturais e musicais, a través de experiencias perceptivas, expresivas e do coñecemento de músicas de diferentes culturas, épocas e estilos.

A toma de contacto cunha ampla variedade de músicas, tanto do pasado como do presente, favorece a comprensión de diferentes culturas e da súa contribución á sociedade en que vivimos, fomentando a valoración das distintas achegas e a percepción da progresiva fusión de estilos e culturas que se está a realizar nesta

arte. A reflexión sobre a presenza incesante da música nas nosas vidas, sobre o uso que dela se fai na publicidade e noutros medios como elemento de manipulación emotiva, e sobre o seu papel na economía e na creación de novas profesións, desenvolve a valoración crítica e a comprensión da realidade.

Pode potenciar así, actitudes abertas e respectuosas e ofrecer elementos para a elaboración de xuízos fundamentados respecto das distintas manifestacións musicais, establecendo conexións con outras linguaxes artísticas e cos contextos social e histórico os que se circunscribe cada obra.

2.1 CONCRECIÓN DOS ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES QUE FORMAN PARTE DOS PEFÍS COMPETENCIAIS, ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE

Competencia lingüística (CCL)

- Examina e explica con criterio musical a relación entre os acontecementos históricos, o desenvolvemento tecnolóxico e a música na sociedade.
- Emprega un vocabulario adecuado para describir percepcións e coñecementos musicais.
- Comunica coñecementos, xuízos e opinións musicais de xeito oral e escrito, con rigor e claridade.
- Emprega conceptos musicais para comunicar coñecementos, xuízos e opinións musicais de xeito oral e escrito, con rigor e claridade
- Expressa contidos musicais e relaciónaos con épocas da historia da música e con outras disciplinas.
- Distingue e explica as diversas funcións que cumpre a música na sociedade ao longo da historia.

Competencia dixital (CD)

- Utiliza diversas fontes de información para indagar sobre as novas tendencias, representantes, grupos de música popular, etc., e realiza unha revisión crítica desas producións.
- Utiliza con autonomía as fontes e os procedementos apropiados para elaborar traballos sobre temas relacionados co feito musical.
- Coñece algunhas das posibilidades que ofrecen as tecnoloxías e utilízalas como ferramentas para a actividade musical.

Competencia de aprender a aprender (CAA)

- Coñece e pon en práctica as técnicas de control de emocións á hora de mellorar os seus resultados na exposición ante un público
- Recoñece, comprende e analiza tipos de textura.
- Participa activamente en agrupacións vocais e instrumentais, colaborando con actitudes de mellora e compromiso e amosando unha actitude aberta e respectuosa.

- Explora e descubre as posibilidades da voz e os instrumentos, e a súa evolución ao longo da historia da música.
- Amona interese por coñecer músicas doutras épocas e culturas, comparando e contrastando as novas músicas coñecidas.
- Interésase por ampliar e diversificar as preferencias musicais propias.
- Utiliza recursos con autonomía como apoio ao análise musical.
- Amona interese por coñecer música de diferentes épocas e culturas como fonte de enriquecemento cultural e satisfacción persoal, elaborando algún proxecto de investigación e exposición.
- Relaciona as cuestións técnicas aprendidas vinculándoas ás épocas da historia da música correspondentes.
- Utiliza con autonomía as fontes e os procedementos apropiados para elaborar traballos sobre temas relacionados co feito musical.

Competencia social e cívica (CSC)

- Amona apertura e respecto cara ás propostas do profesor/a e dos compañeiros/as.
- Participa en todos os aspectos da produción musical demostrando o uso adecuado dos materiais relacionados, os métodos e as tecnoloxías.
- Practica as pautas básicas da interpretación: silencio, atención ao/á director/a e a outros/as intérpretes, audición interior, memoria e adecuación ao conxunto, amosando espírito crítico ante a súa propia interpretación e a do seu grupo.
- Valora e aplica o silencio como elemento indispensable para a interpretación e a audición.
- Participa en todos os aspectos da produción musical demostrando o uso adecuado dos materiais relacionados, os métodos e as tecnoloxías.
- Distingue e sitúa temporalmente ás épocas da historia da música e as tendencias musicais.

Competencia expresións culturais (CCE)

- Distingue e emprega os elementos que se utilizan na representación gráfica da música (colocación das notas no pentagrama; notas adicionais, clave de fa en cuarta; duración das figuras; signos que afectan a intensidade e matices; indicacións rítmicas e de tempo, etc.).
- Expressa contidos musicais e relaciónaos con épocas da historia da música e con outras disciplinas.
- Recoñece, comprende e analiza tipos de textura.
- Comprende e identifica os conceptos e os termos básicos relacionados cos procedementos compositivos e os tipos formais
- Adquire e aplica as habilidades técnicas e interpretativas necesarias nas actividades de interpretación adecuadas ao nivel.
- Coñece e pon en práctica as técnicas de control de emocións á hora de mellorar os seus resultados na exposición ante un público

- Amosa unha actitude de superación e mellora das súas posibilidades e respecta as capacidades e as formas de expresión dos seus compañeiros e das súas compañeiras.
- Describe de xeito pormenorizado os diferentes elementos das obras musicais propostas usando distintas linguaxes.
- Recoñece e sabe situar no espazo e no tempo músicas de diferentes culturas e épocas históricas.
- Recoñece e sabe situar no espazo e no tempo músicas de diferentes culturas e épocas históricas.
- Recoñece e interpreta manifestacións da danza identificando e explicando con linguaxe técnica adecuada a época histórica á que pertencen.
- Distingue e explica as diversas funcións que cumpre a música na sociedade ao longo da historia.
- Amosa interese por coñecer música de diferentes épocas e culturas como fonte de enriquecemento cultural e satisfacción persoal, elaborando algún proxecto de investigación e exposición.
- Relaciona as cuestións técnicas aprendidas vinculándoas ás épocas da historia da música correspondentes.
- Examina e explica con criterio musical a relación entre os acontecementos históricos, o desenvolvemento tecnolóxico e a música na sociedade.
- Distingue e sitúa temporalmente ás épocas da historia da música e as tendencias musicais.

Competencia sentido iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE)

- Amosa unha actitude de superación e mellora das súas posibilidades e respecta as capacidades e as formas de expresión dos seus compañeiros e das súas compañeiras.
- Practica, crea, interpreta e memoriza pezas vocais, instrumentais e danzas de diferentes xéneros, estilos, épocas históricas e culturas, aprendidas por imitación e a través da lectura de partituras con diversas formas de notación, adecuadas ao nivel.
- Participa activamente en agrupacións vocais e instrumentais, colaborando con actitudes de mellora e compromiso e amosando unha actitude aberta e respectuosa.
- Practica, crea, interpreta e memoriza pezas vocais, instrumentais e danzas de diferentes xéneros, estilos, épocas históricas e culturas, aprendidas por imitación e a través da lectura de partituras con diversas formas de notación, adecuadas ao nivel.
- Participa activamente en agrupacións vocais e instrumentais, colaborando con actitudes de mellora e compromiso e amosando unha actitude aberta e respectuosa.
- Explora e descubre as posibilidades da voz e os instrumentos, e a súa evolución ao longo da historia da música.
- Le e analiza partituras como apoio á audición.

- Participa en todos os aspectos da produción musical demostrando o uso adecuado dos materiais relacionados, os métodos e as tecnoloxías.

3. CONCRECIÓN DOS OBXECTIVOS, CONTIDOS, CRITERIOS DE AVALIACIÓN Y ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE E COMPETENCIAS CLAVE

Neste apartado aparece reflectido en **negrita**, aqueles estándares de aprendizaxe, que constitúen o grao mínimo para superar a materia

Música. 3º de ESO				
Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp. clave
Bloque 1. Interpretación e creación				
• n	• B1.1. Repaso dos elementos da representación gráfica da música.	• B1.1. Distinguir e utilizar os elementos da representación gráfica da música (colocación das notas no pentagrama; notas adicionais, clave de sol e de fa en cuarta; duración das figuras; signos que afectan a intensidade e matices; indicacións rítmicas e de tempo, etc.).	• MUB1.1.1. Distingue e emprega os elementos que se utilizan na representación gráfica da música (colocación das notas no pentagrama; notas adicionais, clave de fa en cuarta; duración das figuras; signos que afectan a intensidade e matices; indicacións rítmicas e de tempo, etc.).	• CCEC
• n • b	• B1.2. Textura.	• B1.2. Analizar e comprender o concepto de textura e recoñecer, a través da audición e a lectura de	• MUB1.2.1. Recoñece, comprende e analiza tipos de textura.	• CCEC • CAA

Música. 3º de ESO				
Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp. clave
		partituras, os tipos de textura.		
n b	B1.3. Procedementos compositivos e formas de organización musical.	B1.3. Coñecer os principios básicos dos procedementos compositivos e as formas de organización musical.	MUB1.3.1. Comprende e identifica os conceptos e os termos básicos relacionados cos procedementos compositivos e os tipos formais.	CCEC
m c d	B1.4. Experimentación e práctica das técnicas do movemento e da danza, expresión dos contidos musicais a través do corpo e do movemento, e a interpretación dun repertorio variado de danzas. B1.5. Práctica da relaxación, a respiración, a articulación, a	B1.4. Aposar interese polo desenvolvemento das capacidades e as habilidades técnicas como medio para as actividades de interpretación, aceptando e cumprindo as normas que rexen a interpretación en grupo, e achegando ideas musicais que contribúan ao perfeccionamento da tarefa común.	MUB1.4.1. Aposar interese polo coñecemento e a aplicación de técnicas e normas do coidado da voz, o corpo e os instrumentos.	CAA CCEC
			MUB1.4.2. Canta pezas vocais propostas aplicando técnicas que permitan unha correcta emisión da voz.	CCEC
			MUB1.4.3. Practica a relaxación, a respiración, a articulación, a resonancia	CCEC

		Música. 3º de ESO			
Obx	Contidos	Criterios de avaliación	de aprendizaxe	de	Comp. clave
	resonancia e a entoación. • B1.6. Aceptación e cumprimento das normas que rexen a interpretación en grupo e a achega das ideas musicais que contribúan ao perfeccionamento da tarefa común. • B1.7. Aceptación e predisposición para mellorar as capacidades técnicas e interpretativas propias, e respecto ante outras formas de expresión. • B1.8. Sonorización de representacións dramáticas, actividades		e a entoación. • MUB1.4.4. Adquire e aplica as habilidades técnicas e interpretativas necesarias nas actividades de interpretación adecuadas ao nivel. • MUB1.4.5. Coñece e pon en práctica as técnicas de control de emocións á hora de mellorar os seus resultados na exposición ante un público.		• CCEC • CCEC • CAA

Música. 3º de ESO				
Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp. clave
	s de expresión corporal, e danza e imaxes fixas e en movemento na realización de producións audiovisuais. • B1.9. Fomento da sensibilidade de estética desenvolvida a través da comprensión e interiorización da música.			
• a • n	• B1.10. Composición individual ou en grupo de cancións e pezas instrumentais para distintas agrupacións a partir da combinación de elementos e recursos presentados no contexto das	• B1.5. Amosar interese polas actividades de composición, e improvisación e amosar respecto polas creacións dos seus compañeiros e das súas compañeiras.	• MUB1.5.1. Realiza improvisacións e composicións partindo de pautas previamente establecidas.	• CAA • CCEC
			• MUB1.5.2. Aмосa unha actitude de superación e mellora das súas posibilidades e respecta as capacidades e as formas de expresión	• CSIEE

Música. 3º de ESO				
Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp. clave
	actividades que se realizan na aula		dos seus compañeiros e das súas compañeiras	
• a • c • d • g • ñ	• B1.11. Práctica, creación, memorización e interpretación de pezas musicais en grupo, aprendidas a través da lectura de partituras con diversas formas de notación. • B1.12. Práctica das pautas básicas da interpretación: silencio, atención ao/á director/a e a outros/as intérpretes, audición interior, memoria e adecuación ao conxunto.	• B1.6. Participar activamente e con iniciativa persoal nas actividades de interpretación, asumindo diferentes papeis, intentando concertar a súa acción coa do resto do conxunto, achegando ideas musicais e contribuíndo ao perfeccionamento da tarefa en común.	• MUB1.6.1. Práctica, creación, interpretación e memorización de pezas vocais, instrumentais e danzas de diferentes xéneros, estilos, épocas históricas e culturas, aprendidas por imitación e a través da lectura de partituras con diversas formas de notación, adecuadas ao nivel.	• CCEC • CSIEE
			• MUB1.6.2. Práctica, interpretación e memorización de pezas vocais, instrumentais e danzas do patrimonio español e galego.	• CCEC
			• MUB1.6.3. Aposta e respecto cara ás	• CSC

Música. 3º de ESO				
Obx	Contidos	Criterios de avaliación	de Estándares de aprendizaxe	de Comp. clave
			propostas do profesor/a e dos compañeiros/as.	
			• MUB1.6.4. Practica as pautas básicas da interpretación: silencio, atención ao/á director/a e a outros/as intérpretes, audición interior, memoria e adecuación ao conxunto, amosando espírito crítico ante a súa propia interpretación e a do seu grupo.	• CSC • CSIEE
			• MUB1.6.5. Participa activamente en agrupacións vocais e instrumentais, colaborando con actitudes de mellora e compromiso e amosando unha actitude aberta e respectuosa.	• CSIEE • CAA

Música. 3º de ESO				
Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp. clave
• n • b • e	• B1.13. Exploración das posibilidades de diversas fontes sonoras e práctica de habilidades técnicas para a interpretación.	• B1.7. Explorar as posibilidades de distintas fontes e obxectos sonoros.	• MUB1.7.1. A moso interese polas paisaxes sonoras que nos rodean e reflexiona sobre elas.	• CCEC
			• MUB1.7.2. Investiga de forma creativa acerca das posibilidades sonoras e musicais dos obxectos sonoros.	• CD • CAA
Bloque 2. Escoita				
• m • n	• B2.1. Clasificación e discriminación auditiva dos tipos de voces e instrumentos e das agrupacións vocais e instrumentais.	• B2.1. Identificar e describir os instrumentos e voces e as súas agrupacións.	• MUB2.1.3. Explora e descubre as posibilidades da voz e os instrumentos, e a súa evolución ao longo da historia da música.	• CCEC • CAA
• b • n	• B2.2. Utilización dos recursos necesarios para a comprensión da música escoitada. • B2.3. Identificación dos elementos	• B2.2. Ler e analizar distintos tipos de partituras no contexto das actividades musicais da aula como apoio ás tarefas de audición.	• MUB2.2.1. Le e analiza partituras como apoio á audición.	• CCEC

Música. 3º de ESO				
Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp. clave
	da música e das súas características na audición e na análise de obras musicais.			
• b • n	• B2.4. Aplicación de estratexias de atención, audición interior, memoria comprensiva e anticipación durante a interpretación e a creación musical.	• B2.3. Valorar o silencio como condición previa para participar nas audicións.	• MUB2.3.1. Valora e aplica o silencio como elemento indispensable para a interpretación e a audición.	• CSC
• l • n • g	• B2.5. Audición, análise elemental e apreciación crítica de obras vocais e instrumentais de distintos estilos, xéneros, tendencias e culturas musicais, incluíndo as interpretacións e as composicións	• B2.4. Recoñecer auditivamente e determinar a época ou a cultura á que pertencen distintas obras musicais, interesándose por ampliar as súas preferencias.	• MUB2.4.1. Avisa o seu interese por coñecer músicas doutras épocas e culturas, comparando e contrastando as novas músicas coñecidas. • MUB2.4.2. Recoñece e sabe situar no espazo e no tempo músicas de diferentes culturas e	• CAA • CCEC • CSC

Música. 3º de ESO				
Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp. clave
	realizadas na aula. Interese por coñecer músicas de distintas características e por ampliar as propias preferencias musicais. • B2.6. Música en vivo: concertos e outras manifestacións musicais, da propia cultura musical e de outras. Interese por desenvolver hábitos positivos e de respecto ás demais persoas durante a escoita.		épocas históricas.	
• h • e	• B2.7. Elementos que interveñen na construción dunha obra musical: melodía, ritmo, harmonía,	• B2.5. Identificar e describir, mediante o uso de distintas linguaxes (gráfica, corporal ou verbal), algúns elementos e	• MUB2.5.1. Describe de xeito pormenorizado os diferentes elementos das obras musicais propostas usando distintas	• CCEC

Música. 3º de ESO				
Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp. clave
	timbre, textura, forma, tempo, dinámica, etc. B2.8. Valoración da audición como forma de comunicación e como fonte de coñecemento e enriquecemento intercultural.	formas de organización e estruturación musical (ritmo, melodía, textura, timbre, repetición, imitación e variación) dunha obra musical interpretada en vivo ou gravada.	linguaxes. MUB2.5.2. Utiliza recursos con autonomía como apoio ao análise musical. MUB2.5.3. Emprega conceptos musicais para comunicar coñecementos, xuízos e opinións musicais de xeito oral e escrito, con rigor e claridade.	CAA CCL
Bloque 3. Contextos musicais e culturais				
n f	B3.1. A música ao servizo doutras linguaxes: corporal, teatral, cinematográfica, radiofónica ou publicitaria. B3.4. Análise da música empregada en diferentes tipos de espectáculos e producións audiovisuais.	B3.1. Realizar exercicios que reflictan a relación da música con outras disciplinas.	MUB3.1.1. Expresa contidos musicais e relacións con épocas da historia da música e con outras disciplinas. MUB3.1.2. Recoñece e interpreta manifestacións da danza identificando e explicando con linguaxe técnica adecuada a época histórica á que	CCEC CCL CCEC

Música. 3º de ESO				
Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp. clave
	s.		pertencen.	
			• MUB3.1.3. Distingue e explica as diversas funcións que cumpre a música na sociedade ao longo da historia.	• CCEC • CCL
• l • n • ñ	• B3.5. Utilización de diversas fontes de información para indagar sobre instrumentos, compositores e compositoras, concertos e producións musicais en vivo e gravadas, tanto do patrimonio galego como da música occidental en xeral e doutras culturas. • B3.6. O son e a música nos medios audiovisuais e nas tecnoloxías da	• B3.2. Demostrar interese por coñecer músicas de distintas características, épocas e culturas, e por ampliar e diversificar as propias preferencias musicais, adoptando unha actitude aberta e respectuosa.	• MUB3.2.1. Aмосa interese por coñecer música de diferentes épocas e culturas como fonte de enriquecemento cultural e satisfacción persoal, elaborando algún proxecto de investigación e exposición	• CCEC • CAA

Música. 3º de ESO				
Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp. clave
	información e da comunicación. Valoración dos recursos tecnolóxicos como instrumentos para o coñecemento da música e a satisfacción con ela.			
• b • f • ñ	• B3.7. Recoñecemento e localización nas coordenadas espazo-temporais das manifestacións musicais máis significativas do patrimonio musical galego, occidental e doutras culturas.	• B3.3. Relacionar as cuestións técnicas aprendidas coas características das épocas da historia musical.	• MUB3.3.1. Relaciona as cuestións técnicas aprendidas vinculándoas ás épocas da historia da música correspondentes.	• CCEC • CAA
• n	• B3.8. Épocas da historia da música: características principais, autores/as significativos/as, audicións con apoio	• B3.4. Distinguir, situar e caracterizar as grandes épocas da historia da música.	• MUB3.4.1. Distingue e sitúa temporalmente ás épocas da historia da música e as tendencias musicais.	• CCEC • CSC
			• MUB3.4.2.	• CCEC

Música. 3º de ESO				
Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp. clave
	de partitura e interpretación de pezas ou fragmentos das distintas épocas.		Examina e explica con criterio musical a relación entre os acontecementos históricos, o desenvolvemento tecnolóxico e a música na sociedade.	CCL
h n g	B3.9. Recollida de información, valoración e exposición do feito musical e as súas opinións.	B3.5. Valorar a asimilación e empregar algúns conceptos musicais básicos necesarios á hora de emitir xuízos de valor ou falar de música.	MUB3.5.1. Emprega un vocabulario adecuado para describir percepcións e coñecementos musicais.	CCL
			MUB3.5.2. Comunica coñecementos, xuízos e opinións musicais de xeito oral e escrito, con rigor e claridade.	CCL
g n e	B3.10. Recollida de información, valoración e exposición do feito musical ao longo da historia.	B3.6. Amosar interese e actitude crítica pola música, os concertos en vivo e as propostas musicais, valorando os seus elementos creativos e	MUB3.6.1. Utiliza diversas fontes de información para indagar sobre as novas tendencias, representantes, grupos de música	CD

Música. 3º de ESO				
Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp. clave
		innovadores ao longo da historia.	popular, etc., e realiza unha revisión crítica desas producións.	
			MUB3.6.2. Interésase por ampliar e diversificar as preferencias musicais propias.	CAA
Bloque 4. Música e tecnoloxías				
e n	B4.1. Utilización de dispositivos electrónicos, recursos de internet e software musical de distintas características para o adestramento auditivo, a escoita, a interpretación e a creación musical. B4.2. Aplicación de diferentes técnicas de gravación	B4.1. Utilizar con autonomía os recursos tecnolóxicos dispoñibles, demostrando un coñecemento básico das técnicas e dos procedementos necesarios para gravar, reproducir, crear, interpretar música e realizar sinxelas producións audiovisuais.	MUB4.1.1. Coñece algunhas das posibilidades que ofrecen as tecnoloxías e utilízalas como ferramentas para a actividade musical. MUB4.1.2. Participa en todos os aspectos da produción musical demostrando o uso adecuado dos materiais relacionados, os métodos e as tecnoloxías.	CD CCEC CSC CSIEE

Música. 3º de ESO				
Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp. clave
	para rexistrar as creacións propias, as interpretacións realizadas no contexto da aula e outras mensaxes musicais. • B4.3. Utilización das tecnoloxías da información nos procesos de creación musical. • B4.4. Coñecemento e emprego das tecnoloxías da información na interpretación e na gravación de pezas musicais.			
• e • b	• B4.5. Emprego e coñecemento dos recursos necesarios para a conservación e a difusión	• B4.2. Utilizar de maneira funcional os recursos informáticos dispoñibles para a aprendizaxe e a indagación do feito	• MUB4.2.1. Utiliza con autonomía as fontes e os procedementos apropiados para elaborar	• CD • CAA

Música. 3º de ESO				
Obx	Contidos	Criterios de avaliación	de Estándares de aprendizaxe	de Comp. clave
	das creacións musicais propias e alleas.	musical.		traballos sobre temas relacionados co feito musical.

4. GRAO MÍNIMO CONSECUCIÓN PARASUPERAR A MATERIA

- Utilización de forma correcta a terminoloxía específica da área de Música, co fin de comunicar aos demais opinións persoais e poder realizar análises e xuízos de valor sobre diferentes feitos musicais.
- Lectura correcta de fragmentos ou pezas musicais sinxelas como apoio ás tarefas de interpretación e audición; recoñecendo os diferentes elementos da linguaxe musical a partir da lectura das devanditas partituras ou audicións.
- Interpretación de pezas musicais para conxuntos instrumentais cunha técnica correcta e certa expresividade, e improvisar polirritmias con instrumentos de percusión desenvolvendo unha actitude respectuosa cara á material da aula e os propios compañeiros.
- Recoñecemento e retención na memoria das relacións entre diferentes elementos sonoros a partir da audición, e identificar as características que definen un estilo determinado.
- Investigación e análise das obras musicais que sexan un claro exemplo das formas máis características de cada estilo musical, mostrando interese por coñecer o contexto social e cultural no que se cre o dita obra.
- Deducción a partir da análise dunha partitura ou audición, os elementos que a configuran como medio de identificación e localización estilística.
- Desenvolvemento dunha actitude de respecto cara ás diferentes opinións e criterios estéticos que definen unha obra musical.
- Interese por coidar e conservar os medios, aparellos, partituras, etc que se utilicen para estudar música, por participar en festas e celebracións escolares nas que interveña a música.
- Fomento do hábito do silencio como unha actitude de respecto ante o fenómeno musical xa sexa á hora de realizar interpretacións ou audicións, e favorecer o desenvolvemento dunha actitude consecuente ante as agresións sonoras de no medio e ante o uso indiscriminado de música
- Lectura de notas no pentagrama en clave de sol (mínimo de 60 notas nun minuto).
- Lectura, audición e recoñecemento dous elementos dá música en relación á súa representación convencional.
- Reconocemento das texturas: monofónica, homofónica e polifónica.
- Aceptación das normas que rixen as interpretacións colectivas.

- Evolución da música occidental ó longo da historia, principais períodos, cronoloxía, características, principais formas e compositores.
- escoita activa de obras representativas de cada período histórico, apoiadas por actividades globalizadoras.
- Seguimento de partituras para unha maior comprensión das características da obra escoitada.

5. SECUENCIACIÓN E TEMPORALIZACIÓN POR UDS

PRIMEIRO TRIMESTRE

UNIDADE 1: NOS INICIOS (A MÚSICA MEDIEVAL)

Os contidos da unidade teñen por obxecto introducir ao alumnado na orixe da música e o seu desenvolvemento no Medievo. Preténdese que o alumnado teña curiosidade por coñecer as orixes da música occidental e a aparición da notación musical. Que se penetre no coñecemento da monodia relixiosa e profana medieval ata chegar ao nacemento da polifonía.

CONTIDOS:

1. Música relixiosa: Canto gregoriano: definición, características, tipos de cantos e sistema de notación
2. Evolución do sistema de notación musical.
3. Música profana: xogares, trovadores e troveros.
4. A polifonía: nacemento e evolución: o organum e o discantus.
5. Ars antiqua: formas utilizadas e principais focos culturais.
6. Ars Nova: características xerais e principais compositores.
7. Música medieval en España: as cantigas, tipos de cantigas e autores máis importantes.

ACTIVIDADES PROPOSTAS:

- Exercicios de escoita activa de pezas dos diferentes estilos para recoñecer as súas características e diferenciar un estilo doutro. **(CAA/CCEC)**
- Analizar o sistema de notación gregoriano a partir dunha partitura. **(CAA/CCEC)**
- Observar con apoio de partituras, presentacións en power point etc, a evolución que sufriu a notación musical desde os seus comezos. **(CCEC)**
- Realización de cadros sinópticos que permiten relacionar os distintos contidos entre si, para que comprendan cales son as diferenzas que existen entre xogares, trovadores e troveros. **(CAA/CCEC)**
- Exercicios de escoita activa de pezas dos diferentes estilos para recoñecer as súas características e diferenciar un estilo doutro. **(CAA/CCEC)**

- Elaboración de organum en partitura a partir dunha melodía basee para comprender o seu funcionamento. **(CMCCT/CCEC)**
- Procura de información do significado de Ars Nova, Códice Calixtinus, ou calquera outro concepto que queiramos ampliar. **(CCEC/CSIEE/CD)**
- Análise das miniaturas das cantigas de Sta M^o e dos anciáns do pörtico da Gloria para coñecer os instrumentos utilizados neste período. **(CCEC/CCL)**

UNIDADE 2. CON VOSTEDES A VOZ. (MÚSICA NO RENACEMENTO)

Os contidos da unidade teñen por obxecto introducir o alumnado no mundo do humanismo e o Renacemento. Preténdese que o alumnado teña curiosidade por coñecer as principais formas relixiosas renacentistas e como foi a música que se desenvolveu durante a Reforma protestante e a Contrarreforma católica; que se internen nas características da música vocal profana cos seus compositores máis representativos e que coñezan as escolas europeas: escola franco-flamenca, escola italiana e escola española

CONTIDOS:

1. O nacemento dunha época: o renacemento musical.
2. A textura como concepto crave para comprender a música deste período.
3. A música relixiosa: características, principais formas e autores máis relevantes. Música durante a Reforma e a Contrarreforma
4. A música profana: características, formas máis importantes, principais escolas e compositores máis relevantes.
5. A música instrumental: función, características e principais formas.
6. Renacemento Español: grandes figuras: Juan de Enzina e T. L. de Vitoria.
7. Principais instrumentos do barroco e características máis importantes.

ACTIVIDADES PROPOSTAS:

- Exercicios de escoita activa de pezas dos diferentes estilos para recoñecer as súas características e diferenciar un estilo doutro. **(CAA/CCEC)**
- Análise dos distintos tipos de textura a partir da audición **(CAA/CCEC)**
- Procura de información sobre a Misa do Papa Marcello para comprender a importancia que este autor tivo a nivel musical **(CSIEE/CD/CCEC)**
- Profundar no concepto de coral, tentando comprender a súa función características e as principais diferenzas que mantén respecto doutras formas relixiosas. **(CSIEE/CD/CCEC)**

SEGUNDO TRIMESTRE

UNIDADE 3. CENTOS DE VENTOS (A MÚSICA NO BARROCO)

Os contidos da unidade teñen por obxecto introducir ao alumnado no mundo do Barroco. Preténdese que o alumnado teña curiosidade por coñecer as principais formas de música relixiosa e profana barrocas, características e os seus principais compositores.

CONTIDOS:

1. O Barroco musical: características.
2. Música instrumental barroca. Principais formas: fuga, sonata, suite e concerto. O luthier.
3. Música vocal profana: o nacemento da ópera, partes e tipos de óperas.
4. Música vocal relixiosa: oratorio, paixón e cantata, características e autores.
5. Principais compositores e obras máis relevantes desta etapa.
6. Instrumentos de vento: elementos e funcionamento

ACTIVIDADES PROPOSTAS:

- Exercicios de escoita activa de pezas dos diferentes estilos para recoñecer as súas características e diferenciar un estilo doutro. **(CAA/CCEC/CCL)**
- Procura de información sobre o baixo continuo para comprender o seu funcionamento e a importancia que tivo. **(CSIEE/CD/CCEC)**
- Traballo sobre a ópera, para coñecer os seus partes máis representativas e poder realizar posteriormente unha escoita activa. **(CSIEE/CD/CCEC)**
- Realizar un cadro sinóptico para comparar os distintos tipos de formas que existían nesta época. **(CSIEE/CCEC)**
- Exercicios de escoita activa de pezas dos diferentes estilos para recoñecer as súas características e diferenciar unha forma doutra. **(CAA/CCEC/CCL)**
- Procura de información sobre os castrati e a revolución musical que supuxo a súa aparición. **(CSIEE/CD/CCEC)**

UNIDADE 4. TENSA A CORDA (A MÚSICA NO CLASICISMO)

Os contidos da unidade teñen por obxecto introducir ao alumnado na idade de ouro da música, o clasicismo. Preténdese que o alumnado teña curiosidade por coñecer as principais características da música clásica, a súa música instrumental e vocal e os compositores máis representativos do devandito período, como son J. Haydn, W. A. Mozart e L. V. Beethoven; que se internen nas principais formas instrumentais do clasicismo como son a sonata, a sinfonía e o concerto, así como na ópera dentro da música vocal.

CONTIDOS:

1. A idade de ouro da música: o clasicismo.
2. Principais características da música clásica.

3. Formas instrumentais: a sonata e a sinfonía.
4. Grandes xenios deste período: Haydn, Mozart e Beethoven.
5. Clasicismo en España: a zarzuela.
6. Instrumentos do Clasicismo.
7. A linguaxe da corda: os instrumentos de corda.

ACTIVIDADES PROPOSTAS:

- Exercicios de escoita activa de pezas dos diferentes estilos para recoñecer as súas características e diferenciar un estilo doutro. **(CAA/CCEC/CCL)**
- Procura de información sobre algún dos grandes xenios desta etapa. **(CSIEE/CD/CCEC)**
- Escucha case íntegra dalgunha ópera deste período (título a concretar polo alumnado en función dos seus intereses) **(CSIEE/CCEC)**
- Análise dunha sonata con soporte de partitura para comprender os seus partes de forma tanxible. **(CSIEE/CMCCT/CCEC)**

TERCEIRO TRIMESTRE

UNIDADE 5. TECLA A TECLA (A MÚSICA NO ROMANTICISMO)

Os contidos da unidade teñen por obxecto introducir ao alumnado no mundo do Romanticismo, atraendo a súa curiosidade por coñecer as principais formas instrumentais e vogais románticas, así como os principais autores e obras máis representativas desta etapa.

CONTIDOS:

1. A música dos sentimentos: o romanticismo musical.
2. Características da música romántica.
3. A música vocal romántica: o lied, a ópera italiana e alemana.
4. A música instrumental romántica: pequenas pezas para piano, a sinfonía e o poema sinfónico.
5. Principais compositores románticos: Chopin, Schubert, Verdi e Wagner.
6. O nacionalismo musical
7. O romanticismo musical español: a zarzuela.
8. A linguaxe do teclado: elementos e funcionamento

ACTIVIDADES PROPOSTAS:

- Exercicios de escoita activa de pezas dos diferentes estilos para recoñecer as súas características e diferenciar un estilo doutro. **(CAA/CCEC/CCL)**
- Procura de información sobre o piano, nacemento, funcionamento e importancia que tivo nesta época. **(CSIEE/CD/CCEC)**

UNIDADE 6.O LATEXO DA MÚSICA (MÚSICA NO S.XX: AS VANGARDAS)

Os contidos da unidade teñen por obxecto introducir ao alumnado no mundo da música do século XX, despertando a súa curiosidade por coñecer as principais correntes e estilos musicales de esta época. Que se penetre nas características da primeira e segunda metade do século XX cos seus compositores máis representativos, como Debussy, Bartók, Schönberg, Falla, Ravel e Stravinsky, entre outros.

CONTIDOS:

1. A música na primeira metade do século XX.
2. O impresionismo: Características e principais representantes
3. O segundo nacionalismo
4. O expresionismo;
5. O Neoclasicismo
6. A música a partir de 1950: o serialismo integral, a música aleatoria, as novas sonoridades e outras correntes musicais.

ACTIVIDADES PROPOSTAS:

- Exercicios de escoita activa de pezas dos diferentes estilos para recoñecer as súas características e diferenciar un estilo doutro. **(CAA/CCEC/CCL)**
- Dado o avanzado do curso a estas alturas, e a complexidade dos contidos deste tema, darase só unha brevísimas explicación de cada unha destes movementos, apoiándose en partituras e audicións para comprender os seus principais características.

6. CONCRECIÓNS METODOLÓXICAS

Os diversos bloques de contidos teóricos desenvólvense a través das distintas unidades didácticas, polo que se procurará na medida do posible, conseguir unha distribución máis ou menos homoxénea dos contidos teóricos en cada trimestre.

Todos os bloques de contidos relativos a **Interpretación e creación, Escoita, e Música e novas tecnoloxías** funcionarán a modo de eixes transversais que se irán desenvolvendo ao longo de todo o curso da seguinte forma:

Mentres que se avanza no desenvolvemento dos contidos teóricos, irase traballando ditos contidos con partituras, para frautas ou para material Orff, o que implicará traballar todos os contidos relativos ao **Bloque de Interpretación e Creación** que actuará coma eixe transversal ao longo do todo o curso. **(CCEC/CAA)**. Este é un dos bloques máis importantes da materia, ya que gracias a él, o alumnado adquire todo tipo de destrezas psicomotrices á vez que mellora a súa autoestima,

autonomía e a conciencia de grupo, sobretudo a hora de interpretar pezas de fmodo colectivo xa sea na aula o en concertos, etc.

O mesmo podería dicirse do **Bloque de escoita**; xa que en todos os temas faise especial fincapé na importancia da audición como base para comprender os distintos conceptos musicais. (**CCEC/CAACCL e CSC**). Trátase de facer unha escoita activa, e para iso, é necesario crear un ambiente adecuado que permita unha escoita atenta, partindo dos coñecementos previos do alumnado e plantexar audicións motivadoras, sobretudo ao principio.

En canto ao **Bloque de Música e Novas tecnoloxías**, sinalar que en todas as unidades precisan dun soporte dixital para a súa explicación e para facilitar a súa comprensión, xa sexa a través de vídeos, presentacións de power point, gravacións que se realizan de todas as interpretacións do grupo, etc. (**CSIEE/CCEC/CD**)

Á hora de explicar, partiremos dun eixe global que relacione os coñecementos nas distintas áreas de aprendizaxe, fomentando a interdisciplinabilidade coas materias do currículo e buscando sempre unha continuidade cos contidos xa aprendidos en cursos anteriores e. Propoñeremos actividades e exercicios prácticos que desenvolvan diferentes aspectos dos contidos que deban aprenderse e desenvolvan as habilidades e competencias que deban adquirirse.

Como norma xeral, en cada sesión o tempo distribuirase en diferentes bloques na medida do posible, as explicacións teóricas irán apoiadas sempre das súas respectivas audicións ou partituras, que contribúan a aclarar os conceptos máis importantes.

Tras a audición propiamente dita, realízanse preguntas acerca da súa análise, para comprobar se realmente comprendéronse os conceptos. Tamén se utilizarán recursos audiovisuais para a exemplificación dos contidos que se estean traballando.

Así mesmo realizaranse as actividades específicas de cada unidade didáctica, co fin de resolver as posibles dúbidas que poidan exporse.

No desenvolvemento das distintas unidades didácticas, seleccionárase un repertorio de partituras en función do nivel do alumnado, que se traballarán da seguinte maneira: en primeiro lugar solfexarase, atendendo ao seu ritmo e acentuación, logo analizarase a súa melodía, e por último practicarémola con fins expresivos na súa versión vocal ou instrumental.

A práctica levaráse a cabo fundamentalmente co instrumental Orff (instrumentos de percusión indeterminada e determinada tales como xilófonos e

metalófonos) e en ocasións (cando non haxa suficientes instrumentos ou cando sexa necesario con frauta doce.

Traballarase nun principio de maneira individual, posteriormente en pequeno grupo e finalmente en gran grupo, cando xa exista un dominio da peza que se está traballando.

Posto que a finalidade desta etapa é o desenvolvemento integral da persoa, intentarase desenvolver unha metodoloxía activa na que o alumno convértase no principal protagonista do proceso de ensino-aprendizaxe, fomentando na capacidade creativa e no espírito crítico fronte aos diferentes feitos musicais

Aínda que, non descártase a posibilidade de utilizar a clase maxistral cando sexa necesaria, presentando primeiramente temas novos e favorecendo posteriormente a participación do alumno con preguntas motivadoras e que inciten ao debate.

Intentarase adaptar o nivel de coñecemento ás características individuais de cada alumno, favorecendo o desenvolvemento dunha aprendizaxe que siga uns esquemas lóxicos e coherentes que permitan a conexión dos novos contidos cos xa adquiridos (aprendizaxe significativa e funcional).

Os principais procedementos a seguir á hora de abordar os diferentes coñecementos serán:

- Cuestionarios orais ou escritos (idóneo para as audicións)
- Caderno do alumno con notas, comentarios, cadros de situación histórico artística das obras, etc.
- Debates e intervencións en clase para observar o nivel de coñecemento que posúe o alumno, grao de interese, de participación expresión etc.
- Traballos individuais ou en grupos.
- Test de avaliación inicial, e de valoración final da unidade didáctica ou tema, non que explicarán cales son os puntos que máis lles interesou, e por que, etc.

7. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS

O material a utilizar para o desenvolvemento das clases será o que está disposición do profesorado na aula ca que conta o centro, e que consiste en: por un lado os recursos bibliográficos e discográficos existentes.

A aula de música conta na actualidade con uns 28 instrumentos Orff repartidos entre carrillons, xilófonos e metalófonos, a os que hay que engadir unha batería e todo o instrumental de pequena percusión: claves, maracas, triángulo, etc.

Ademáis temos cun canón proxector e un ordenador con materiais multimedia axustados aos contidos, un equipo de son e máis unha pizarra pautada, a común de tiza, unha guitarra e un piano eléctrico.

En canto aos libros de texto empregados, este ano se utilizarán os seguintes:

3º ESO: Música II , Edit. ANAYA.

8. AVALIACIÓN:

A proposta de avaliación que presentamos é continua, formativa e integradora, e tomará como referente os criterios de avaliación que nós consideramos como **CONTIDOS MÍNIMOS**. A avaliación terá dúas vertentes fundamentais:

- **Avaliación cuantitativa:** baseada no nivel de coñecementos adquiridos e na consecución dos obxectivos nos seus aspectos conceptuais e procedimentales.
- **Avaliación cualitativa:** na que se terán en conta os seguintes factores: actitude (positiva, aberta, participativa, etc) esforzo, interese polo área, e asistencia a clase.

En todo caso, e para que o alumn@ teña unha calificación positiva, tendrá que:

Demostrar que posúe un certo dominio e equilibrio nas distintas destrezas que ten que resolver ao longo do curso. Este dominio terá que verse reflectido nas probas que ten que realizar ao longo de cada avaliación; de tal forma que as distintas partes deberán estar compensadas. O feito de obter unha cualificación moi baixa nunha delas determinará que o alumno non poida ser cualificado de xeito positivo.

Do mesmo xeito, será necesario que os alumn@s **haxan presentado as tarefas propostas polo profesorado a tempo**, e haber mostrado unha **actitude participativa, e colaboradora na clase.**

8.1 CRITERIOS DE AVALIACIÓN

- **Recoñecer auditivamente e determinar a época ou cultura á que pertencen distintas obras musicais escoitadas previamente no aula, interesándose por ampliar as súas preferencias.**
- **Recoñocer as características máis relevantes das obras escollidas para cada período, os instrumentos típicos, textura etc. E dicir, ser quén de facer unha escoita activa.**

Con este criterio trátase de comprobar en que medida o alumnado é capaz de relacionar as características que permiten situar no seu contexto unha obra musical e mostrar unha actitude aberta e respetuosa ante diferentes propostas. A avaliación realizarase a partir da audición de pezas musicais coñecidas polo alumnado ou, eventualmente, doutras con características moi similares que poidan identificarse con facilidade.

- Identificar e describir, mediante o uso de distintas linguaxes (gráfico, corporal ou verbal), algúns elementos e formas de organización e estruturación musical (ritmo, melodía, textura, timbre, repetición, imitación, variación, etc.) dunha obra musical interpretada en vivo ou gravada.

Con este criterio trátase de avaliar a capacidade do alumnado para distinguir auditivamente algunhas das características relevantes dunha obra musical e para expresar o que recoñeceu a través de distintas linguaxes. O criterio aplicarase mediante a audición de diferentes exemplos, explicitando previamente cal ou cales son os elementos que se han de identificar e describir.

- Comunicar aos demais xuízos persoais achega da música escoitada.

Este criterio permite avaliar a capacidade para comparar e enjuiciar diferentes tipos de música. Ao mesmo tempo, permite valorar a asimilación dalgúns conceptos musicais básicos necesarios á hora de dar opinións ou «falar de música».

- Participar na interpretación en grupo dunha peza vocal, instrumental ou coreográfica, adecuando a propia interpretación á do conxunto e asumindo distintos roles.

Trátase de comprobar si o alumnado, independentemente do grao de desenvolvemento técnico alcanzado, participa activamente e con iniciativa persoal nas actividades de interpretación, actuando indistintamente como cantante, instrumentista, bailarín, director, solista, etc., intentando concertar a súa acción coa do resto do conxunto e colaborando na consecución duns resultados que sexan produto do traballo en equipo.

- Utilizar con autonomía algúns dos recursos tecnolóxicos dispoñibles, demostrando un coñecemento básico das técnicas e procedementos necesarios para gravar e reproducir música e para realizar sinxelas producións audiovisuais.

Con este criterio obsérvase a utilización funcional dalgúns dispositivos electrónicos, audiovisuais e informáticos para a grabación e reprodución de audio e vídeo. Non se trata de avaliar o grao de dominio técnico destes recursos, senón de observar o interese e a disposición para utilizalos de forma autónoma naquelas

actividades que o requiren, así como a coherencia do seu uso en relación á finalidade pretendida.

- Ler distintos tipos de partituras no contexto das actividades musicais do aula como apoio ás tarefas de interpretación e audición.

A través deste criterio trátase de comprobar o grado de comprensión dalgúns dos signos e símbolos usados para representar a música e a utilización funcional da lectura musical. O que se valora non é a capacidade para solfear, senón a destreza con que o alumnado se desenvolve na lectura unha vez creada a necesidade de apoiarse na partitura para interpretar unha peza musical ou para seguir mellor unha obra durante a audición.

- Identificar no ámbito cotián situacións nas que se produce un uso indiscriminado do son, analizando as súas causas e proponendo solucións.

Este criterio intenta avaliar o grado de concienciación do alumnado ante as situacións de contaminación acústica, especialmente daquelas provocadas por un uso inadecuado da música e a súa capacidade para propoñer solucións orixinais e contribuír activamente ao coidado da saúde e á conservación dunha contorna libre de ruídos molestos.

8.2 PROCEDEMENTOS DA AVALIACIÓN

O alumno será avaliado de forma continua, é dicir día a día, ao finalizar cada unha das clases, das unidades didácticas e ao finalizar o trimestre. Valorarase o progreso individual de cada alumno e do grupo tendo en conta os cambios que este vaia experimentando ao longo do curso, nivel de coñecementos, cambios de interese, de actitude etc.

A recolleita de información para devandita avaliación será constante e coherente recorrendo a procedementos habituais como:

- Observación: do grado de motivación, interese, a asistencia, o nivel de participación do alumno ao longo de todo o curso, non só en clases de tipo teórico senón tamén nas clases grupales, e nas actividades propostas.
- Revisión de cadernos (si fóse necesario) para controlar a recolleita de información, facendo especial hincapié no tema dos contidos, limpeza, claridade, etc.
- Realización de traballos monográficos xa sexa individuais o grupais nos que os alumnos investigarán sobre diferentes épocas, autores, estilos musicais, etc.
- Probas específicas de tipo teórico, o práctico. Nas teóricas se fará unha apreciación global do exame, atendendo a forma de expresión, utilización dunha terminoloxía musical axeitada, ortografía, caligrafía, etc..

As probas prácticas consistirán en interpretacións instrumentais individuais ou en grupo, lectura de notas o desenvolvemento de coreografías..

8.3 CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN

- **Contidos Teóricos:** recollidos a través de probas específicas. Farase polo menos un exame trimestral dos contidos teóricos traballados na clase: 40% da nota.
- **Contidos Prácticos:** referidos as prácticas instrumentais controladas de forma habitual e mediante exame, así como a proba de lectura de notas (o alumno/a terá que ler un mínimo de 60 notas por minuto para aprobar) o probas coreográficas. Intentarase tocar polo menos, unha melodía por trimestre, (sempre que o curso permita o normal desenvolvemento das clases) 40 % da nota, en caso de que non sexa posible realizar ditas prácticas a nota desta prueba se substituirá por outro tipo de proba, ya sexa outro exame teórico, un traballo etc.

Non realizar algunha destas probas considerárase unha merma de cara unha cualificación positiva. significará a avaliación negativa na materia

- **Aula:** faráse un rexistro o seguimento da evolución do alumnado dentro das clases un 20%. Para ello terase en conta a colaboración e a participación activa do alumn@ na clase, tanto nas tarefas plantexadas na clase, como nos traballos e actividades que se lles pidan para facer na casa, o caderno de actividades se fora necesario, o grado de madurez e responsabilidade do alumno á hora de presentar e expor traballos, saber estar no aula, etc.

Para que a asignatura sexa superada, esixírase ao alumno aprobar as tres avaliacións de forma independentemente, ou ter polo menos unha nota media dun catro. No caso de que estes requisitos non sexan cumpridos non se fará media co resto das avaliacións co cal o área será cualificada negativamente.

Se a algún alumno élle atopado material como cadernos, chuletas, fotocopias, etc. á hora de realizar algunha das probas específicas, a cualificación será a mínima; se se tratase dunha proba con carácter final considerárase que non superou devandita proba e por conseguinte quedará evaluado negativamente na materia.

Despois de cada unha das avaliacións, faráselles unha nova proba escrita de recuperación, a nota mínima que o alumno/a terá que ter para aprobar será de 5 puntos.

O proceso de avaliación terá en conta a diversidade do alumnado e adaptárase en cada caso ás necesidades individuais, facilitando actividades variadas e graduadas en dificultade acordes ás capacidades dos alumnos/as, ofrecéndolles apoio e reforzo ao longo da realización das mesmas.

Os procedementos de avaliación explicaráselle aos alumnos/as os primeiros días da clase e animaráselles a que os teñan por escrito no seu caderno para que poidan consultalos en caso de dúbidas ao longo do curso.

Consideramos que, no que respecta aos exames ou outras probas, o alumnado deberá acadar un mínimo de 5 e amosar un equilibrio entre as distintas destrezas para poder ser cualificado de xeito positivo

Ao remate do curso ao alumnado que non acade unha avaliación positiva daráselle exercicios de reforzo para realizar no verán si o precisaran. Na convocatoria extraordinaria de setembro realizaráselle unha nova proba escrita de toda a materia traballada durante o curso. A nota mínima que o alumno/a terá que ter para aprobar será de 5 puntos.

9. INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DO ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE

Adxúntase cadro para avaliar o proceso do ensino e a práctica docente

ELEMENTOS A AVALIAR	INDICADORES DE LOGRO			Resultado
	Non conseguido	Conseguido parcialmente	Totalmente conseguido	
Programación didáctica.	Non se adecúa ó contexto da aula.	Adecúase parcialmente ó contexto da aula.	Adecúase completamente ó contexto da aula.	
Medidas de atención á diversidade.	Non se adoptaron medidas de atención á diversidade adecuadas.	Identificáronse as medidas de atención á diversidade a adoptar.	Adoptáronse medidas de atención á diversidade adecuadas.	
Temas transversais.	Non se traballaron tódolos temas transversais na materia.	Traballáronse a maioría dos temas transversais na materia.	Traballáronse tódolos temas transversais na materia.	
Obxectivos da materia.	Non se alcanzaron os obxectivos da	Alcanzáronse parte dos obxectivos da	Alcanzáronse os obxectivos da materia	

ELEMENTOS A AVALIAR	INDICADORES DE LOGRO			Resultado
	Non conseguido	Conseguido parcialmente	Totalmente conseguido	
	materia establecidos.	materia establecidos para o curso.	establecidos para este curso.	
Competencias clave.	Non se desenvolveron a maioría das competencias clave relacionadas coa materia.	Desenvolvéronse parte das competencias clave relacionadas coa materia.	Logrouse o desenvolvemento das Competencias clave relacionadas con esta materia.	
Práctica docente.	A práctica docente non foi satisfactoria.	A práctica docente foi parcialmente satisfactoria.	A práctica docente foi satisfactoria.	
Materiais e recursos didácticos	Os materiais e recursos didácticos non foron os adecuados.	Os materiais e recursos didácticos foron parcialmente adecuados.	Os materiais e recursos didácticos foron completamente adecuados.	
Disribución de espazos e tempos	A distribución dos espazos e tempos non foi adecuada ós métodos didácticos e pedagóxicos utilizados.	A distribución dos espazos e tempos foi parcialmente adecuada ós métodos didácticos e pedagóxicos utilizados.	A distribución dos espazos e os tempos foi adecuada ós métodos didácticos e pedagóxicos utilizados.	
Métodos didácticos e pedagóxicos	Os métodos didácticos e pedagóxicos utilizados non contribuíron á mellora do clima da aula e do centro.	Os métodos didácticos e pedagóxicos utilizados contribuíron parcialmente á mellora do clima na aula e do centro.	Os métodos didácticos e pedagóxicos utilizados contribuíron á mellora do clima da aula.	
Resultados da	Os resultados	Os resultados	Os resultados	

ELEMENTOS A AVALIAR	INDICADORES DE LOGRO			Resultado
	Non conseguido	Conseguido parcialmente	Totalmente conseguido	
avaliación	da avaliación nesta materia non foron satisfactorios.	da avaliación nesta materia foron moderados.	da avaliación nesta materia foron satisfactorios.	

10. ACTIVIDADES DE SEGUIMIENTO, RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DAS MATERIAS PENDENTES

A coordinación e seguimento da avaliación das aprendizaxes do alumno que teña pendente de cursos anteriores a área de Música será responsabilidade do Departamento, e a calquera dos seus membros, deberán dirixirse todos aqueles alumnos que teñan problemas coa materia pendente.

No caso de que existan alumnos que xa non cursen esta materia no novo curso, o seguimento da súa aprendizaxe quedará nas mans do Xefe de Departamento de Música, e quedará controlado mediante reunións periódicas (se fose necesario) nas que se comprobará a evolución da aprendizaxe e solucionaranse as posibles dúbidas que se presenten.

No resto de casos, (é dicir cando os alumnos si sigan cursando a materia de música no novo curso), será o profesor de área correspondente (ou a xefa de departamento na súa falta) o encargado de realizar un plan de actividades que sirvan de repaso, e de informar ao alumno de cales son esas actividades, os prazos de execución e as condicións de realización das mesmas. Aínda que a título xeral sinálase que calquera das actividades ou posibles traballos que mande este departamento serán presentados escritos a man (de puño e letra do interesado).

Calquera problema coa materia, o plan de actividades ou posibles dúbidas poderá ser consultado con calquera dos membros do Departamento.

Será condición indispensable para aprobar a materia que o alumno presente realizadas as actividades que se lle pediron antes de realizar as probas escritas. O non entregar devanditas actividades suporá o abandono da materia e o alumno quedará suspenso automaticamente.

Para ter unha proba obxectiva dos avances dos alumnos no proceso de aprendizaxe, este departamento, decidiu realizar:

-2º ESO: tres probas escritas teórico/prácticas, (as dúas primeiras con carácter parcial) unha en cada trimestre, datas a determinar, cuxos contidos mínimos aparecen fixados no punto de contidos mínimos de cada nivel.

A última destas probas terá un carácter final, de forma que aqueles alumnos que a superen positivamente e cumpran satisfactoriamente o plan de actividades proposto polo Departamento dentro dos prazos recomendados, serán avaliados positivamente.

CRITERIOS DE SUPERACIÓN DE MATERIA PENDENTE

Considerarase que o alumno recuperou a materia pendente cando cumpra os seguintes requisitos que se pasan a citar:

- Cando o alumno supere positivamente as dous probas parciais, o a proba final, cunha nota equivalente ou superior a cinco.
- Haxa entregado satisfactoriamente o plan de actividades proposto polo Departamento, dentro dos prazos recomendados.

11. AVALIACIÓN INICIAL: MEDIDAS INDIVIDUAIS E COLECTIVAS QUE SE POIDAN TOMAR COMO CONSECUENCIA DOS SEUS RESULTADOS.

Para a avaliación do nivel destrezas e coñecementos do alumnado, nas primeiras semanas do curso, faránse probas escritas u orales para comprobar o seu nivel de coñecemento, xa que é importante planificar estratexias metodolóxicas e de seguimento dende o principio para poder abordar os problemas que xurdan ao longo do curso escolar..

Os obxectivos destas probas son: comprobar cal é o nivel xeral da clase na materia de Música, co fin de axustar na medida do posible, a programación as necesidades do alumnado.

Identificar aos alumnos/as que presentan máis problemas no proceso de aprendizaxe. Ter en conta a aquel alumnado con necesidades educativas, con altas capacidades e con necesidades non diagnosticadas, pero que requiran atención específica por estar en risco, pola súa historia familiar, etc.

Saber as medidas organizativas a adoptar: Planificación de reforzos, ubicación e espazos, xestión de tempos grupais para favorecer a intervención individual.

12. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

Posto que resulta inevitable atopar nun mesmo grupo alumnos coas mesmas capacidades, motivacións e intereses, intentarase satisfacer na medida do posible as necesidades educativas individuais, tratando de dar resposta ás súas principais necesidades.

Cando e considere necesario, realizaranse adaptacións curriculares, modificando o material utilizado, método, tempos, actividades, etc, para intentar adaptarse ao nivel de cada alumno na medida do posible.

As actividades que se susciten deben situarse entre o que os alumnos xa saben facer de xeito autónomo e o que son capaces de facer coa axuda do profesor ou dos seus compañeiros, de forma que non sexan nin demasiado fáciles e por conseguinte pouco motivadoras para algúns alumnos, nin que estean tan afastadas do que poden realizar, o que lles resultaría igualmente desmotivador, e contribuiría a crear unha sensación de frustración nada favorable para a aprendizaxe.

Intentarase xa que logo atender á diversidade de distintas formas:

- Diversificando a información conceptual para que cada grupo de alumnos, segundo o criterio do profesor, poida elixir os máis adecuados.
- Asumindo a existencia de diferenzas no interior do grupo e propoñendo exercicios de diversa dificultade de execución.
- Sinalando cales son as actividades que se consideran realizables para a maioría.
- Facilitando unha avaliación individualizada na que se fixen as metas que o alumno ha de alcanzar a partir de criterios derivados da súa propia situación persoal.

MEDIDAS A TOMAR:

En relación cos contidos

- Coñecer o nivel inicial que trae cada alumno nos distintos bloques de contido del currículo; en especial, no coñecemento da linguaxe musical.
- Adaptar os contidos de forma individualizada, mediante a aplicación metodolóxica en cada caso, tendo en conta: O interese mostrado polo alumno, as posibilidades de alcanzar os obxectivos propostos no currículo, a metodoloxía participativa que tentará crear unha presión colectiva para os alumnos máis remisos ao esforzo que estimule a súa aprendizaxe.
- Controlar o ritmo de ensino-aprendizaxe para aqueles que teñen unha mellor capacidade, co fin de non prexudicar o seu avance intelectual e expresivo, e posibilitar ao máximo o aproveitamento das súas capacidades.
- Ter en conta os contidos básicos de cada unidade para establecer prioridades.

En relación coas estratexias didácticas:

- Diversificar as actividades de aprendizaxe, tanto en dificultade como en que se permitan distintas modalidades de aprender, tendo en conta os estilos de aprendizaxe.
- Agrupar aos alumnos de distintas formas na aula, de maneira que o traballo fágase individualmente ou en pequenos grupos heteroxéneos, utilizando os espazos de modo creativo e de modo que se favoreza a participación.

En relación coa avaliación:

- Establecer a avaliación inicial, como práctica habitual ao principio de curso.
- Ter en conta as actividades de avaliación sumativa, tendo unha gradación das actividades, que estableza unha diferenciación entre os diversos niveis de adquisición da contidos da área.
- Propoñer uns obxectivos diferenciados segundo as posibilidades reais de desenvolvemento do alumno sobre todo naqueles casos en que se teñan alumnos de integración e de diversificación.

En relación coas actitudes

- Favorecer un espírito positivo e optimista resaltando os aspectos positivos dos coñecementos, que estimule a integración do grupo e o espírito de tolerancia.

13. ELEMENTOS TRANSVERSAIS

De todos é sabida a importancia que os temas transversales teñen na educación dos nosos alumnos, por iso é polo que sexa tan conveniente traballálos dende todas as áreas.

No que respecta ao área de música, debido ao seu carácter interdisciplinar e globalizador e imposible facer unha programación dos temas transversais posto que son temas que se tocan ao longo do todo o curso e das distintas unidades didácticas., pero sí podemos indicar de que xeito contéplanse recóllense neste proxecto a través dous diferentes obxectivos e contidos.

A comprensión lectora, a expresión oral e escrita, a comunicación audiovisual, as tecnoloxías da información e da comunicación, o emprendemento serán etemas transversais a todas as unidades, xa que estos temas son a base para un óptimo desenvolvemento académico..

No ámbito da educación e a seguridade viaria, promoveranse accións para a mellora da convivencia e a prevención dos accidentes de tráfico, coa finalidade de que os/as alumnos/as coñezan os seus dereitos e deberes como usuarios/as das vías, en calidade de peóns, viaxeiros/as e condutores/as de bicicletas ou vehículos a motor, respecten as normas e os sinais, e se favoreza a convivencia, a tolerancia, a prudencia, o autocontrol, o diálogo e a empatía con actuacións adecuadas tendentes a evitar os accidentes de tráfico.

- **Educación moral e cívica:**

A música contribúe a fomentar actitudes de colaboración dado que require fundamentalmente o traballo en grupo e desenvolve a conciencia da tarefa colectiva, propiciando unha convivencia onde os conflitos e enfrontamentos individuais supéranse en beneficio dun esforzo común.

A educación na tolerancia fronte aos distintos estilos e expresións musicais, forma parte do modo que ten a música de educar para a convivencia.

Os problemas de contaminación acústica e as distracciónes que poden ter a súa orixe no uso inadecuado da música mentres circulamos (xa sexa como peatones ou como condutores) poden ser tratados en relación cos contidos do área.

Así mesmo este tema, trabállase a través da: participación responsable nas actividades musicais; asunción do papel que a cada un adxudíqueselle; o respecto as normas establecidas, especialmente para as actividades en grupo; tomando conciencia e asumindo as propias limitacións e as alleas, achegando ideas e respectando as dos demais para conseguir un mesmo obxectivo entre todos, e incluso superando a timidez, etc.

- **Educación para a saúde:**

A música contribúe a crear hábitos de higiene física e mental permitindo un desenvolvemento san, o aprecio do corpo e o seu benestar, unha mellor calidade de vida e unhas relacións interpersonales baseadas na autoestima das persoas.

Debemos educar ao neno para que coide os seus hábitos hixiénicos, e para que sexa consciente das condutas que poden prexudicar a súa saúde. Os contidos relativos á técnica vocal relaciónanse directamente con devandito tema transversal.

A actividade vocal e instrumental axudan ao alumno a mellorar de forma natural as súas funcións orgánicas (respiración, dominio e control corporal, etc) e facilitan a comprensión das diferenzas na formación e desenvolvemento das voces masculina e feminina durante a pubertad.

- **Igualdade entre os sexos:**

A propia natureza da música pon en evidencia moitas actitudes estereotipadas fronte aos papeis masculino e feminino; esta tendencia, que se manifesta noutras moitas situacións de interpretación, debe ser observada, e convenientemente tratada no aula para fomentar a participación de todos sen distinción ningunha.

A práctica vocal e instrumental proporciona unha excelente oportunidade para favorecer a tolerancia e o respecto mutuo entre o sexos, e cara ás capacidades dos demais compañeiros. Ademais, as coreografías, danza, canto e interpretación en grupo favorécese a igualdade, a convivencia e o traballo en equipo.

- **Educación para o consumidor:**

No aula débese fomentar o sentido crítico ante as continuas presións que se reciben por parte dos medios audiovisuais, especialmente a televisión.

Dende o área de música abordárase este tema mediante o estudo dos medios de comunicación e a influencia que exercen na nosa sociedade.

Ademais a educación musical pode servir para crear criterios de selección respecto de a adquisición de grabacións, instrumentos e asistencia a espectáculos; centrándose en mellorar o xuízo crítico dos alumnos/as sobre o fenómeno musical en canto á calidade do mesmo á marxe dos intereses comerciais tan fortes neste terreo.

Así mesmo, ensínase aos alumnos a discriminar os múltiples intereses que confluyen no consumo habitual de música e reforzar as opcións persoais ben fundamentadas.

- **Educación ambiental:**

A forte invasión sonora que produce a nosa contorna fai necesaria unha toma de conciencia da mesma que evite as repercusións negativas do abuso sonoro. O respecto ao espazo sonoro dos demais e o uso correcto das fontes de son proporcionan un ámbito de traballo moi necesario no aula.

A música contribúe á conservación do medio ambiente desde a necesidade de identificar os problemas provocados polo ruído, a contaminación acústica, e o uso indiscriminado da música.

- **Educación para a convivencia:**

O área de música permite suscitar un elevado número de contidos actitudinais baseados no respecto aos gustos musicais dos demais, dándonos a oportunidade de

presentar e respectar opinións de todo tipo en debates relacionados co feito musical e participar en actividades que nos permitan exercitar as normas de convivencia baseadas no respecto aos demais, o material do aula, etc.

- **Educación para a paz:**

A música converteuse nun vínculo internacional entre as xeracións e países. A comprensión das culturas alleas a través da audición, a práctica musical, etc, así como a análise das distintas funcións sociais da música en cada cultura, proporciona os criterios necesarios para comprender mellor aos demais e dese modo a nós mesmos, abrindo así canles de comunicación que nos acheguen a outros pobos.

14. CONTRIBUCIÓN DO DEPARTAMENTO AO PROXECTO LECTOR

A lingua como instrumento de comunicación, de mensaxes orais que se intercambian en situacións comunicativas diversas é unha constante nas clases de música, nas explicacións sobre cómo interpretar partituras, enunciado de normas para compoñer, improvisar, tocar, cantar, actuar en conxunto, etc.

Outras funcións da linguaxe, como son dialogar, expresar pensamentos, emocións, opinións, formarse un xuízo crítico e ético, acádase nas clases de música mediante a exposición das características musicais presentes nas audicións, enmarcando a obra, así como mediante a expresión dos propios gustos, a través da elaboración de opinións fundadas, xuízos de valor e mesmo aprendendo a utilizar os termos axeitados para describir unha determinada peza musical.

Nas clases de música a linguaxe utilízase como instrumento de representación, comprensión e interpretación da realidade, de construción e comunicación do coñecemento e de organización do pensamento a través da lectura comprensiva dos textos explicativos da materia, onde se tratan os contidos teóricos referidos ao uso e interpretación da simboloxía da linguaxe musical, ao coñecemento de estilos e etapas creativas, á ciencia organolóxica, ou mesmo a través do procesamento da información que se difunde sobre intérpretes e compositores.

A través da lectura comprensiva dos enunciados das actividades propostas, e da lectura dramatizada de libretos operísticos ou zarzuelísticos e das letras de cancións, se desenvolve esta competencia básica.

Moitos dos contidos da asignatura trabállanse visualizando películas e documentais e traballando os contidos de maneira oral e escrita, dado que moitos destes materiais audiovisuais están en inglés subtítulado, se traballa tamén o uso funcional dunha lingua estranxeira.

Durante as clases adócanse alomenos dez minutos á lectura comprensiva de textos nos que se expoñen polo xeral os contidos propios da materia. Trala lectura, os alumnos responden oralmente ou por escrito a cuestións sinxelas, a través das que relacionan e explican o fragmento de texto lido na clase.

Todas as actividades propostas na clase, constan dun enunciado que teñen que ler e entender para poder solventar axeitadamente.

Do mesmo xeito, este Dpto colabora co centro no seu propio proxecto lector que inclúe 20 min de lectura silenciosa na aula que van distribuíndose por semanas e de forma alterna nas distintas horas de clase

Da meirande parte das cancións rock e pop propostas adxuntamos as letras, que os alumnos seguen para comprender o significado e o sentido da música, polo que trabállase tamén unha lingua extranxeira, en concreto, o inglés.

15. CONTRIBUCIÓN DO DEPARTAMENTO AO PLAN TIC

A gran oferta de fontes de información dixital, especialmente a través de Internet, enfróntanos como docentes á necesidade de dotar aos alumno dunha serie de coñecementos que vaian máis alá da habilidade tecnolóxica que, doutra banda, adoitan dominar mellor que nós.

Na actualidade faise imprescindible a familiarización do alumnado co manexo e lectura de publicacións dixitais e coa consulta de fontes de información electrónica en todas as áreas do currículo. Dende a área de música, os tipos de actividades que se lles poden propor son moi variadas e poden orientarse ás tres fases do tratamento da información:

- **Consultar información electrónica.**, é dicir a través de internet xa sexa enciclopedias dixitais; páxinas web dun tema concreto, seleccionar as máis interesantes; buscar nos catálogos de bibliotecas existentes na rede, etc.
-
- **Elaborar a información** obtida mediante diferentes técnicas de traballo intelectual (clasificación, selección, comparación, resumo, redacción de textos, creación de gráficos ou imaxes, etc.) e mediante diferentes ferramentas (procesador de textos, presentacións power point, etc).
- **Exposición do resultado** a outros. Os alumno poden difundir os seus textos e traballos xa sexa en papel ou en formato dixital, mediante presentacións, edición de páxinas web, blogs, etc. Desta maneira poderemos aproveitar o canón que se instalou recentemente na aula.

16. CONTRIBUCIÓN AO PLAN DE CONVIVENCIA

Dende esta área téntarase contribuir na medida do posible ao desenvolvemento do plan de convivencia do centro, e por iso, se traballarán os seguintes aspectos:

- Xerar un ambiente escolar rico, libre, estimulante e de colaboración entre todos os membros da comunidade educativa.
- Informar sobre as normas correctas de comportamento e respecto, así como dos criterios de cualificación e os mínimos esixibles.

- Reflexionar colectivamente sobre os posibles problemas, estimulando a comunicación entre os membros da comunidade, intentando chegar sempre a consensos razoables e suxeitos a norma.
- Crear un clima de respecto e colaboración á hora de facer o traballo individual ou en equipo, así como fomentar actitudes de respecto e coidado co material del aula o el mobiliario.
- Intentar detectar canto antes os posibles problemas de acoso na aula (xa sexa este de forma evidente o máis ben sutil) que teñen como orixe a pertenza a unha minoría étnica, ou relixiosa ou ben causado por eivas de orixe físico, diferenzas motoras ou psíquicas.
- Combater e sancionar todo tipo de comportamento violento, daniño discriminatorio o perxudicial para o alumnado e profesorado.
- Aplicar sancións pertinentes e establecer por norma o protocolo cando proceda.

17. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS Y EXTRAESCOLARES

No apartado de actividades extraescolares previstas para o vindeiro curso, este departamento, a pesar do esforzo que supone, continúa apostando pola vital importancia que ten para o aprendizaxe dos alumnos a asistencia destes a calquer tipo de evento musical, en directo, e por iso, ten prevista a súa participación nen calquer tipo de eventos deste tipo que poidan ir surxendo ao longo do curso.

Talleres organizados polo INGAEM, etc así como concertos e actuacións nas que participen os propios alumnos como protagonistas, e non sóamente como espectadores etc.

No 2º trimestre está prevista a Visita ao taller de Seivanne para ver o seu funcionamento. Actividade que tentaremos organizar para o finais de Xaneiro, ou Febreiro.

Aínda que estas actividades no sexan obrigatorias, e conveniente a participación do alumnado nelas pola súa finalidade didáctica, polo que a non participación, será penalizada coa realización dun traballo compensatorio o calquer outro tipo de actividade.

18. MECANISMOS DE REVISION, AVALIACION E MODIFICACIÓN DA PROGRAMACIÓN EN RELACIÓN COS RESULTADOS ACADÉMICOS E PROCESOS DE MELLORA.

Considerarase conforme a programación se se cumpre ao menos un 75% dos contidos programados ao principio do curso.

Se non hai unha desviación na programación por avaliación máis aló dun 20% dos contidos programados.

igualmente conforme ou válida a programación, aínda que non se acadase o 75% antedito, se as razóns ou motivos son de carácter externo: perdas de horas de clase por razóns de diversa índole; ou se os niveis iniciais dos alumnos, especialmente nos aspectos de carácter lingüístico nas súas linguas maternas, se non se cumpren os ritmos de adquisición dos contidos previstos ou se o seu baixo nivel de cumprimento é atribuíble claramente a unha falta de implicación e traballo do alumnado.

Sería conforme aínda que non se levaran a cabo as actividades extraescolares programadas no caso de que non se realizasen por razóns alleas a nós, ou pola baixa participación do alumnado nas mesmas ou o excesivo custo económico que implicasen.